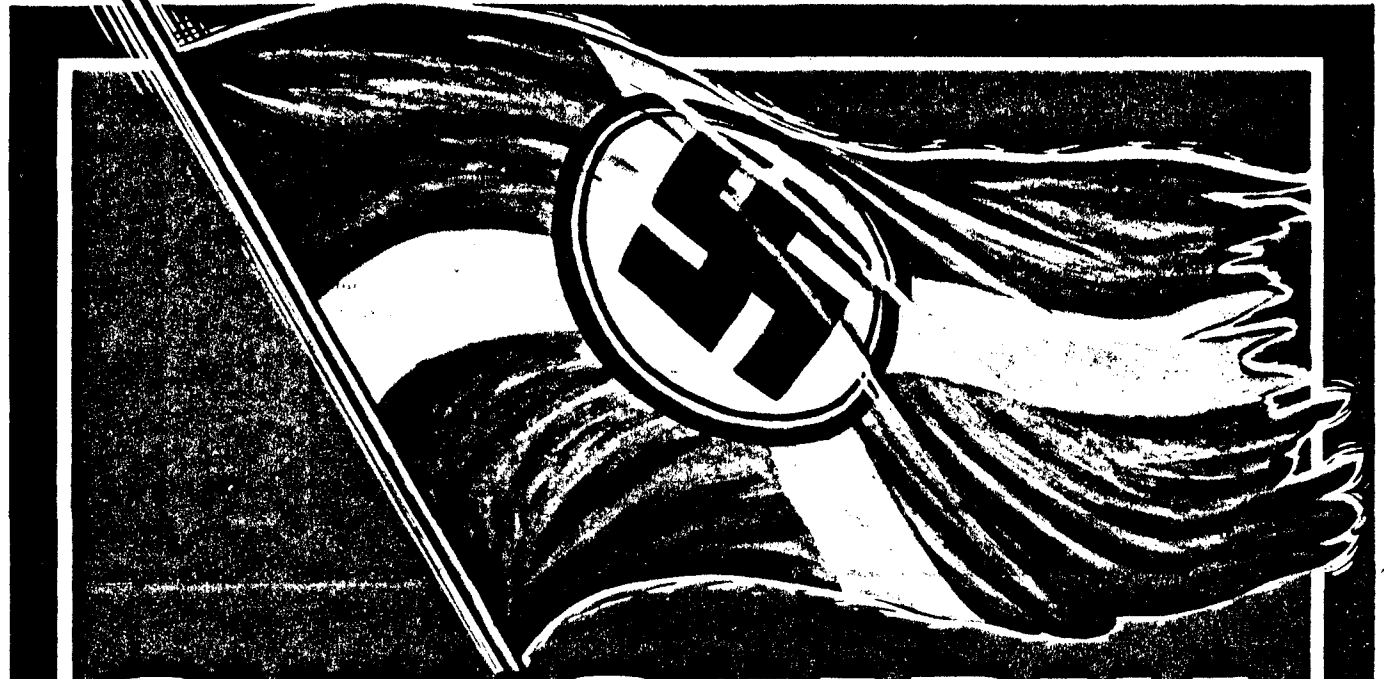

SÖNDAGS EXPRESSEN

SVENSKARNA SOM SLOGS FÖR HITLER

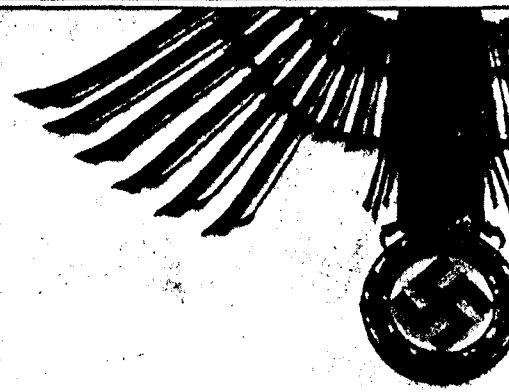
Under åren 1941-45...
Många SS...
En handfull av de svenska...
Adolf Hitler...

VÄND

Forts.

Inringade på bilden:

SJU FRI- VILLIGA SVENSKA SS-MÄN

"Kikus"

"Bålsta"

Johansson den yngre

**DETTA ÄR EN AV DEM, OLOF FRÅN
VÄRMLAND – HAN VAR MED
OCH JAGADE TITOS PARTISANER**

Heino

James

Olof

Åke

□ Den här bilden är tagen de första dagarna i november 1941 utanför SS-kasernerna i Klagenfurt i Österrike. Bilden visar 4. kompaniet i ersättningsbataljonen "Westland" som i sin tur tillhörde SS-divisionen "Wiking".

□ På bilden finns 10 svenskar. Av dessa har sju gått att identifiera. De har inringats och är: "Kikus", enögd f d Finlandsfrivillig från Stockholm, Nilsson alias "Bålsta",

statarson från Sörmland, Johansson den yngre, f d stamfurir från Skåne, Heino, lärarson från Stockholm, James, "Greven", miljonär och äventyrare från Stockholm, Åke, f d Finlandsfrivillig och stamfurir, och Olof, f d stamkorpral från Värmland (även lilla bilden till vänster).

□ De tre som inte har kunnat identifieras, men som finns med på kortet, är: Erik, f d svensk sjöman som torpederats

En ung gymnasist simmade över Öresund för att bli soldat i

PA VÄG TILL FRONTEN. Med det tyska trupptransportfartyget "Ockenfels" avreste 11 unga svenskar från Wasa i Finland till Stettin i Tyskland i augusti 1941. Fartyget gick inom svenskt territorialvatten och med svensk lots ombord.

UTANFÖR SS-KASERNEN, ett f d sinnessjukhus i Stralsund, efter att ha inmönstrats i SS-divisionen "Der Führer". Några av dem kände sig lurade.

Forts.

av en engelsk ubåt i Engelska kanalen, Bengt från Stockholm, f d stamfyrir i Svenska flottan och Johansson den äldre, arbetare från Eskilstuna.

□ Utöver dessa fanns under november 1941 ytterligare ca 10 svenskar under utbildning i fronttjänst i Klagenfurt. Men de tillhörde andra kompanier.

□ Antalet soldater på bilden motsvarar nästan det antal svenskar som värvade sig i Waffan-SS under åren 1941—1944 — alltså ca 125 stycken.

□ Så gick det för 10-mannagruppen:

• Sjömannen ERIK blev den förste som stupade. Han var kulspruteskytt och begravdes hösten 1942 i närheten av Kubanfloden i Kaukasus.

• "KIKUS" deserterade från Waffan-SS hösten 1944 tillsammans med ytterligare två svenskar. De slog sig ihop med en grupp estniska flyktingar och byggde en båt. De nådde Mariehamn. I dag är "Kikus" väkter. När han deserterade var han sergent i Waffan-SS.

• NILSSON från Bästa sårades med lungskott i Kaukasus 1942 och återkom som SS-führir till Sverige våren 1943. Han blev ingenjör och byggmästare.

• HENO överlevde och har enligt uppgift varit verksam i Argentina under efterkrigstiden.

• JAMES, av en ansedd grevlig ätt, lyckades bli frikallad från Waffan-SS vid årsskiftet 1941/42, enligt en uppgift som "politiskt opålitlig", enligt en annan genom inflytelserika förbindelser inom svenska UD. James hittades död på Järvafältet i mitten av 60-talet.

• OLOF sändes till Jugoslavien och användes i ett SS-förband som jagade Titos partisaner. Han förfrös ena foten i början av 1942, krigsoduglighetsförklarades av SS och sändes tillbaka till Sverige. I dag är han arbetare vid ett värmländskt bruk.

• ÅKE var den förste av svenskarna som lyckades ta sig ut ur Waffan-SS genom en bluff. I dag är han försäkringstjänsteman (se stora artikeln).

• BENGT från Stockholm drabbades av ledbesvär vid Kaukasusfronten och sändes hem till Sverige kring årsskiftet 1942/43. Han var nazist när han lämnade Sverige, men inte när han kom tillbaka, säger en av hans frontkamrater. Bengt är i dag direktör i ett större företag.

• JOHANSSON den yngre skall enligt en vittnesuppgift ha stupat i Berlin våren 1945, träffad av splitret från en rysk handgranat.

• JOHANSSON den äldre, skall enligt "Kikus" ha hamnat i rysk fångenskap och återkommit "illa därän" till Sverige i slutet av 40-talet. Han har förmodligen avlidit.

"NI ÄR VÄRVVADE I WAFFEN-SS OCH LEVER BARA FÖR DER FÜHRER"

□ I gryningen den 22 juni 1941 gick Nazi-Tyskland till anfall mot Sovjet.

□ Division efter division ur den jättearmé som Hitler hade samlat utmed den ryska gränsen formigen kastade sig iväg öster ut, bröt igenom de ryska försvarslinjerna och stormade vidare in över Sovjet.

I första anfällsvågen fanns Hitlers egna divisioner, elitförbanden i "Waffen-SS".

Männen i dessa divisioner skulle vara långa och blonda. Alltså helt i linje med det nazistiska skönhetsidealet. Helst skulle de också kunna intyga att de var av germansk-nordisk härstamning i minst fyra generationer. Självklart skulle de också vara troende nazister och under pompösa ceremonier fick de svära trohetsed till Hitler personligen.

Det finns exempel på svenskar som nekade att svära trohetseden till Hitler — inför risken att de skulle tvingas att delta i ett nazistiskt anfall på Sverige.

I ett par fall sände tyskarna tillbaka de styvneckade svenskarna till Sverige.

Som ett tecken på att de var Hitlers soldater i Waffan-SS, och inte tillhörde den vanliga tyska armén, die Wehrmacht, bar SS-männen en dödskele i silvertråd på bättnässan. På insidan av vänstra överarmen tatuades också bokstäverna i deras egen blodgruppskod.

I propagandan kallades anfallet mot Sovjet för "ett korståg mot bolsjevismen", som hela Europa uppmanades att delta i.

Svenska UD översköldes sommaren 1941 av erbjudanden om att en välvillig svensk hållning mot Tyskland skulle löna ordentligt när kriget var slut.

Vid samtal mellan utrikesminister Christian Günther och Hitlers speciella sändebud i Sverige, envoyén "Schnurre", den 5 juli 1941, lät det så här enligt Günthers egen samtalsuppteckning:

"Schnurre bragte frivilligfrågden på tal. Han sade sig ha i uppdrag att framföra

tyska regeringens önskan, att svenska frivilliga beredes tillfälle att inträda i tyska armén under kriget mot Sovjetunionen. Lämpligast syntes vara att saken ordnades på samma sätt som i fråga om Finland, dvs att anmälningar mottogs av tyska beskickningen och konsulatet, varefter permission beviljades av de militära myndigheterna. Han företog ett förslag till annons härom att införas i tidningarna".

Men Hitlers sändebud högg i sten. Utrikesminister Günther vägrade tyskarna att värva svenskar till den tyska armén. De svenskar som ville gå ut som frivilliga fick resa till Finland och slåss inom den finska krigsmakten. Något annat tänkte den svenska regeringen inte gå med på.

Men den tyska beskickningen i Stockholm gav inte upp.

"Stencildirektören"

En svensk direktör, herr N, innehavare av en stencil- och färgfirma, ställde sig frivilligt till tyskarnas förfogande.

Förutsättningarna för att stencildirektören skulle lyckas värva unga svenskar till den tyska östfronten var goda sommaren 1941.

De frontrapporter som nådde Stockholm var fyllda av tyska segrar. De tyska bildbyråerna formigen öste ut bilder till de svenska tidningarna av ryska fångar, taget krigsbyte och glädjestrålade tyska frontsoldater.

Det verkade som om Sovjet hade överrumplats. Många trodde att Hitler nu skulle föga ytterligare en avgörande blit-seger till de segrar han redan hade firat i

Holland, Belgien, Frankrike, Danmark, Norge och senast — på våren 1941 — nere på Balkanhalvön.

En bred svensk opinion välkomnade det tyska anfallet på Sovjet av ett särskilt skäl: Finland som hade lierat sig med Nazi-Tyskland, hade nu möjlighet att med tyskt vapenstöd återerövra Hangö, som man tvingats avstå till Sovjet efter vinterkrigsfreden med Sovjet i mars 1940.

Aven om den enorma svenska entusiasmen för att stödja Finland 1939—40 inte återkom nu, så fanns något kvar av de gamla stannningarna, inte minnet antikommunismen.

Det fick NILS PALME uppleva. Han var major och "föreståndare för Frivilligbyrån för Finland" och hade kontor på Riddargatan 41, två trappor upp. Veckorna efter krigsutbrottet den 22 juni blev han nedringad när han med friska tag öppnade sitt värningskontor igen efter att ha skött samma verksamhet under vinterkriget.

På fyra veckor tog han emot 1700 ansökningar från svenska frivilliga som ville "panga på ryssen" i Finland, som en del uttryckte saken.

De som antogs fick en stämpel i passet, där det kort och gott meddelades att de hade tillstånd att lämna Sverige, för att vinna inträde i den finska krigsmakten.

Försvann . . .

Men Nils Palme kom underfund med att många av hans frivilliga försvann på vägen till Finland.

Det var stencildirektören som var i farten.

I ett hemligtstäplat brev till UD den 24 juli avslöjade Nils Palme följande:

"I går erhöll jag rapport från en antagen frivillig, som på överstättthållararbetet skulle efterhöra sitt pass, att där utanför väskade en person, som sålde övertalade frivilliga, som därefter dagligen efterhöra sina pass, att gå i tysk krigstjänst. På sin begäran läste min rapportör vid senare

nazistarmén... andra ljög, förfalskade, eller bara rymde

En "stencildirektör" i Stockholm hade lockat dem med att få strida i tyskt förband i Finland.

(1)

besök i går vara intresserad, varvid han köptes till en herr N. på Döbelnagata.

Stencildirektören N. var även ordförande i en av honom grundad förening med det märkliga namnet "Föreningen för svenskhetens bevarande i Sverige".

Föreningen hade bildats 1940 med syfte att samla "alla som tänka svenskt". Föreningen var starkt anti-judisk. Den fick inte mer än en handfull medlemmar. Men föreningen hade en postbox och mer behövdes inte för att värva svenskar till den tyska krigsmakten.

I ett par omgångar efter det tysk-ryska krigsutbrottet annonserade föreningen i Aftonbladet, då en tyskvänlig tidning. Annonsen lød:

"Sveriges sak är vår! Anmälningar till en Svensk Brigad i österled emottages". Annonsen var liten och blygsam. Men den räckte för Ake, i dag 62 och försäkringsanstämman i en mellansvensk stad.

Ake var fd stamfuri i Skövde och hade legat som frivillig i Finland 1939-40.

Bra betalt

Ake fick snabbt svar från Svenskhetensföreningen som bl a sände en stencild där man redogjorde för vad han skulle få betalt om han slogs i ett tyskt förband i Finland.

Som gift furir skulle han i tysk uniform få 563 kr i månaden. Det var tre gånger mer än finska armén erbjöd och det var en dubbel "arbetarlön", påpekar Ake.

Men var det för pengarna du ville våga livet?

— Nä, jag var antikommunist... och det är jag för resten fortfarande... och ryssen var någonting rent hatiskt för mig. I Finland hade dom hittat en svensk löjtnant från K 3 som ryssarna hade hängt upp och ned i ett träd naken. Och så hade de slagit sönder honom. Och de finska kottorna fick brösten bortskurna... och för mig spelade det ingen roll om jag slogs mot ryssen i tysk eller finsk uniform i Finland, säger Ake i dag.

Anbudet att slåss i tyskt förband lockade Ake. Men han såg först till att han antogs av den finska krigsmakten via Frivilligbyråen, och fick sitt pass. Sedan gick han upp till stencildirektören, där "det satt förfärligt många och väntade".

En av dem var greven James, fd kavallerikadett, övertygad nazist, miljonär och äventyrare.

Han blev de frivilligas ledare, bl a därför att han var den ende som talade flytande tyska. Och den 9 augusti anlände den svenska gruppen till Tornea, där den möttes av ett par tyska officerare och inkvarterades i en utrymd skola. Gruppen bestod av 14 unga män i åldern 18-24 år. I gruppen fanns tillbud, fd stamunderbefäl, en bildhuggare, en busschaufför och en avdelningschef.

I en liten ficklamanacka noterade Ake dag för dag vad som hände.

"Söndag den 10 augusti. Noggrann läkarundersökning. Av 11 blir det 6 kvar".

När läkarundersökningen var klar skulle de godkända skriva under ett anställnings-

I STALLET SKICKADES de till den tysk-ryska fronten i Kaukasus i början av 1942. Den 18-åriga fd tidningsförsäljaren "Bälsta" är den tredje soldaten från höger. Han träffades av ett skott i ens lungan. Han befordrades till furir i SS.

kontrakt. Men kontraktet var på tyska som bara greven James behärskade.

— Han läste igenom det och sa "det verkar bra, pojkar, det är bara att skriva på". Och det gjorde vi, berättar Ake.

Kontraktet som de hade skrivit under förband dem att tjänstgöra i tyska krigsmakten "så länge kriget mot Sovjet varade".

Dödsdom

Två av gruppens medlemmar hade skrivit under sin egen dödsdom. Båda hette de Johansson, den ene dödades av en rysk handgranat i slutstriden om Berlin 1945. Den andre hamnade i rysk krigsfångenskap och Merkom till Sverige först i slutet av 40-talet "så svårt medtagen att han säkert inte lever i dag", säger en av dem som återkom till Sverige.

Efterhand utökades gruppen av svenska frivilliga i Finland, som mer eller mindre illegalt hade tagit sig dit och som hade anställningskontrakt med tyska krigsmakten i fickan.

Till slut var gruppen 18 man. Och några fler kom inte, då stencildirektörens verksamhet hade avslöjats i Stockholm.

Men det fanns fler möjligheter för dem som ville slåss i Waffen-SS: att ta sig förbi de svenska posteringarna utmed svensk-norska gränsen och anmäla sig på det tyska värnverkskontoret i Oslo.

Den möjligheten grep ungefär 100 svenskar. De sista smet över gränsen så sent som i november 1944 — sex månader före den tyska kapitulationen.

Det fanns ännu en möjlighet att ta sig till Waffen-SS. Det var att simma över Öresund till Danmark. Det gjorde en ung stockholmsgymnasist.

De överlevande i stencildirektörens grupp i Finland hävdar att de mer eller mindre lurades in i Waffen-SS.

— Vi skickades till Wasa, fick linnekläder och läderstövlar av tyskarna. Där gick vi ett par veckor och väntade på uniformer och vapen. Men det kom inga. Så en dag

sa det tyska befälet att vår utrustning hade gått till botten med ett fartyg som ryssarna hade sänkt i Murmansk. Så nu skulle vi få välja: att gå och vänta i Finland ytterligare några veckor, eller följa med ett trupptransportfartyg till Stettin för att där utrustas och utbildas. Sedan skulle vi återvända, säger Ake.

Ingen av svenskarna var särskilt nödbekad inför möjligheten att få en tripp till Tyskland. Den 25 augusti blev de ombord på trupptransportfartyget Ocenfels.

Maten tog slut

Efter sju dygn till sjöss anlände Ocenfels till Stettin, efter att för övrigt ha gått inom svensk territorialhavten assisterad av svensk lots.

På kvällen blev de in i SS-kasernerna i Stralsund, som tidigare varit sinnessjukhus. Här fick de var sin tallrik bönsoppa.

Dagen därpå inmönstrades de vid divisionen, fick sina gröna Waffen-SS-uniformer och en dödsbricka i bly med ett instansat nummer samt halskåvorna "D F", alltså "Der Führer".

Officiellt var de nu frivilliga i SS-Divisionen "Der Führer" — en hedersbetygelse enligt nazistiska mått.

Efter två veckor, då svenskarna i princip endast använts som handdräckning och några av dem hade fått smaka på tysk kasernmadis på nätterna (Greven James drogs utmed det nötta furugolvet så att ryggen såg ut som en blodpudding på honom, minns Olof som skickades hem med en ströfusen fot), gick svenskarna i samlad trupp till sin kompanichef. Greven frågade när de skulle sändas tillbaka till Finland.

Enligt Ake blev svaret det här: "Efter två veckor, då svenskarna i princip endast använts som handdräckning och några av dem hade fått smaka på tysk kasernmadis på nätterna (Greven James drogs utmed det nötta furugolvet så att ryggen såg ut som en blodpudding på honom, minns Olof som skickades hem med en ströfusen fot), gick svenskarna i samlad trupp till sin kompanichef. Greven frågade när de skulle sändas tillbaka till Finland."

— I och med att ni är här är ni värvade i Waffen-SS och lever bara för Der Führer och Tysklands seger. Ut mina herrar!

Akes dagboksanteckningar de följande veckorna berättar om exercis, skurning, potatisskalning och planer på att rymma.

Ytterligare ett bekymmer tillstötte för en

Men grupp av svenskarna. Tre-fyra av dem vägrade att svära trohetsed till Hitler.

Knäckta

Den 27 september skriver Ake lakoniskt i sin dagbok: "Vi vägnar begå eden och får börja skura omedelbart."

I morgon

□ Detta är "Bälsta", 19 år, SS-furir. För en cigarr och femtio kronor lät han värva sig till Waffen-SS. "Bälsta" var då, 1941, tidningsförsäljare vid Östra Station i Stockholm. Efter ett skott i lungan i Kaukasus skickade tyskarna hem honom till Sverige. I morgon ställer han upp i Expressen och berättar om sin tid i SS-divisionen "Wiking".

För 50 kronor och en cigarr blev Bälsta frivillig på östfronten

SVENSKARNA
SOM SLOGS FÖR HITLER

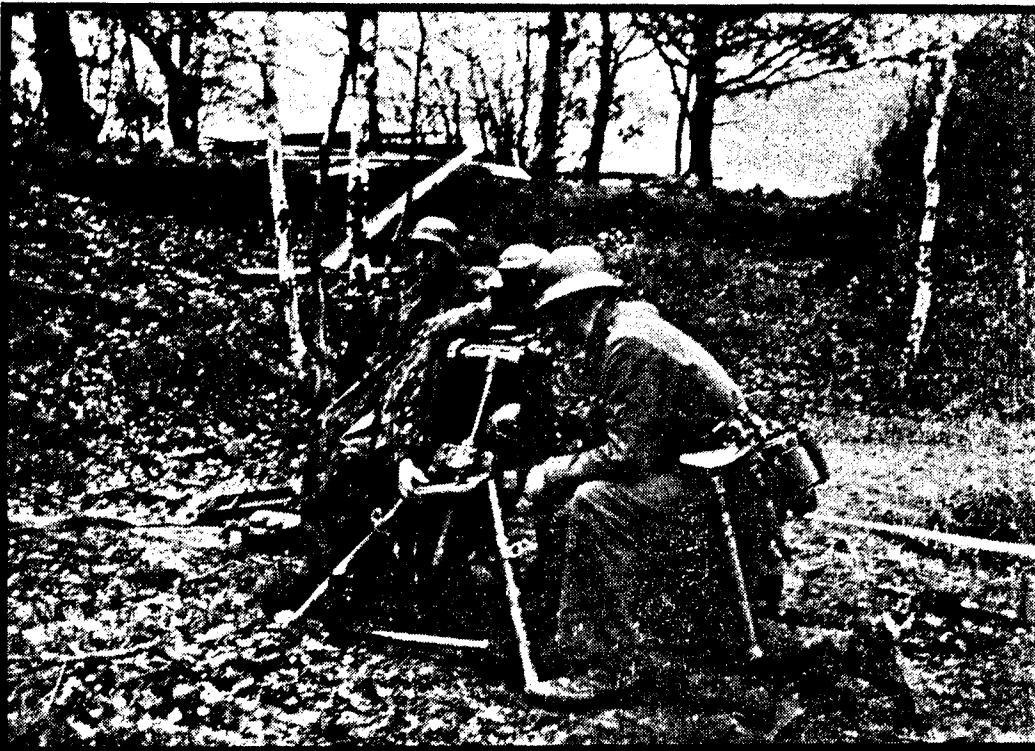
En artikelserie av
LEIF BJÖRKMAN

■ I går startade Expressen-serien "Svenskarna som slogs för Hitler". Då berättade vi om hur stencildirektören N blev tyskarnas soldatvärvare i Stockholm, och hur han i hemlighet lyckades sända en grupp på 11 unga svenskar till Hitlers Waffen SS. De svor trohetsed till Hitler, utbildades till frontsoldater i Österrike och sändes till östfronten.

Fram till Nazi-Tysklands kapitulation våren 1945 blev ytterligare ca 115 svenskar frivilliga soldater i Waffen SS. Av SS-svenskarna var många fullblodsnazister, men det fanns också de som "bara" var äventyrylstna.

■ I dag berättar vi om Bälsta, nu byggmästare, som 1941 av äventyrylstnad blev Hitlers soldat i Waffen SS.

- JAG BLEV

En frontbild från Ukraina våren 1942. Bälsta hukar närmast kameran (till höger) vid en lätt granatkastare.

- RYSSEN BAD OM
ETT REP - SEDAN
HÄNGDE HAN SIG

Varje gång byggmästare Nilsson, 54, med öknamnet "Bälsta" efter hemtrakten, genomgår en rutinartad lungröntgen blir det uppståndelse.

På röntgenplåten löper ett långt mörkt streck genom hans vänstra lunga, några centimeter från hjärtat.

— Det var 50 mil söder om Mälarp i Kaukasus som jag fick den där djävla pruppen av ryssen. Jag körde huvudet i grenen på honom, men när han tumlade över mig lyckades han klämma in avtryckaren och skötte gick in vid halsen, genom lungan och ut i sidan.

Bälsta är av medellängd, muskulös och har kraftigt fyrkantigt ansikte. Han talar Stockholms-slang och spar inte på svordomar när han berättar om sin tid som soldat i Waffen-SS.

● Hur hamnade du i Waffen-SS?

— Jag var statuselev. Vi var åtta syskon i familjen. Uppväxten var rent sagt för djävlig. Man föddes upp på sill, sill och sill och ragujösgröt. Och man fick gå barfota, och lösa och djävulstyg fyllde hela tillvaron. När jag var 15 år ryndade jag hemifrån och fick jobb som springpojke hos en spekerhandlare på Lidingö.

— Sen tog jag jobb som tåg-bud hos pressbyrån. Jag sålde tidningar för allt var jag värld och så sålde jag lotter vid Östra Station. Jag tjänade massor med pengar... men jag åt upp vartenda öre, jag bara köpte mat.

— En kväll — det var väl i början av juli 1941 — satt jag och hängde på Centralen tillsammans med två andra tågbud. Vi satt väl där och funderade på vad vi skulle hitta på.

— Då kom det fram en flott

kille och frågade vad vi skulle göra. Och så sa han: "Att ni inte tar och sticker till Finland, pojkar!"

De tre 18-åriga tågbuderna hade mött stencildirektören N, den tyske soldatvärvaren i Stockholm.

— Vi följde med honom på en restaurang och han bjöd på cigarrer och mat. Så fick vi 50 kr vardera av honom.

För att kunna resa till Finland måste Bälsta ha ett pass. Utan betänkligheter förfalskade han sin fars namn och fick ut passet.

● Vartför reste du och de andra två tågbuderna?

— Det var inget annat än äventyrylstnad och dumhet, jag hade ingen aning om politik eller nazism och jag har inte heller senare intresserat mig för politik.

I februari 1942 skickades Bälsta till östfronten. Han placerades i SS-divisionen Viking som huvudsakligen bestod av frivilliga. Här fanns bl.a. holländare, belgier, danskar, normän, schweizare och som den minsta gruppen — svenskar.

Divisionen Viking hade efter krigsutbrottet ryckt fram i södra Sovjet och divisionschefen hade satt som mål att man skulle erövra staden Rostov, en nyckelstad för att man skulle kunna tränga in i Kaukasus.

Men kylan tog musten ur SS-divisionen och när temperaturen visade minus 45 grader Celsius retirerade divisionen västerut och grävde ned sig vid den sk Misufonten.

— Där var det rent ställningskrig. Vi var beordrade att skjuta 90 skott om dagen för att hålla igång det hela. Så var det artilleridubbel. Vi öste på med vad vi hade. Så svarade ryssarna med sina granater och stalinorglar. I

var bunker var vi åtta man, jag var ende svensk, tillsammans med ett par danskar.

— De tyska prickskytteparterna var för säkra. En av mina danska kompisar stack upp huvudet en gång för mycket och fick en kula rakt i pannan, säger Bälsta helt obekymrat.

Bälsta är inte tillhärmssevis bekymrad eller besvärad av sina krigsminnen.

— Man reagerade inte inför döda kaminrater. Jag tror låte man tänkte särskilt mycket när man själv hamnade i situationen att skjutas en ryss och springa vidare. Allt gick så fort. Man blir anorlunda, ser du, när man hamnar i en sådan situation, säger Bälsta.

— Ryssarna hade en jädra massa hyss för sig, psykologiska trick. De spred ut första förband med tysk text. Men det var bara det att om man öppnade förbandet så smäll det — och så var man några fingrar kortare.

— Vid Misufonten hade vår grupp en posterung som vi skulle bevaka. När jag gick på vakt en kväll så var vår vaktpost borta. Jag undrade var tusan han hade tagit vägen. Men på värdet låg det en liten papperslapp där det stod på tyska: "Håll bättre vakt! Ivan". Killen var borta. Ryssarna hade snappat åt sig honom.

Bälsta var förmodligen en soldattyp som SS-behölet välkomnade. Han var frick och full-i-fan. Han ställde upp i patrulltjänst och var "ute och hurrjade" säger han själv.

Bälsta fick t o m närstridsmedalj i silver. Vilket innebär att han har varit invecklad i minst fem närkamper med ryska soldaterna.

För den unge fd tidningsförsäljaren var det här det stora

äventyret. Eller "Min Europaturné 1941—43", som han har skrivit som rubrik på sitt fotoalbum.

Han samlade vykort på plater han besökt eller passerat och han samlade på fotografier av sina kaminrater och gruppbilder från fronten. Så lärde han sig tala tyska och efter hand att tala lite ryska också.

På försommaren 1942 erövrade tyskarna Rostov. Vägen till Kaukasus låg öppen!

— Där var det helt fantastiskt. Bakom oss låmnade vi Ukraina med majsfält så långt ögat kunde nå. Nu plockade man apelsiner och mandeliner från träden. Stämningen var på toppen.

Jag minns att vår divisionschef, generalen Felix Steiner, under framryckningen i Kaukasus vid ett tillfälle kom farande i sin volkswagen-jeep och stannade till hos oss och skämtade om att vi nog skulle kunna möta tyska Afrikakåren och generalen Rommel i Jerusalem.

Vad Bälsta uppsnappat var den stora tyska militära drömmen 1942: att klämma in hela Medelhavsområdet och Främre Orienten i ett militärt skruvstöd.

— Men ryssarnas försvar hårdnade hela tiden. De började få gått om materiel och for t o m omkring i nya Dodge-lastbilar och deras nya stridsvagn T-34:an såg man allt oftare.

● Vad tycker du om ryssarna?

— Ja, nere i Ukraina och Kaukasus var ju folk vänliga mot oss. Vi firades ju t o m som några slags befriare. Och det kom ju stockvis med ryska soldater och vilke lärats om oss.

— Men jag mötte också fantastiska kommunister.

Under framryckningen i Kaukasus sommaren 1942 tog vi vid ett tillfälle en ung rysk Plutonchefen tänkte använda honom som vägvisare. Och den unge ryssen fick frågan om han kunde visa oss var de ryska förbanden fanns. Då blev det följande replikskeppet där på vägen:

Den unge ryssen:

— Jag trodde att ni var här för att själva klara av det. Jag kommer inte att hjälpa er.

Den tyske plutonchefen:

— Förstår du inte att du kan bli ett huvud kortare om du inte

hjälpas oss?

Den unge ryssen:

— Är det bara det saken gäller så kan jag stå er till tjänst om ni ger mig ett rep.

Den unge ryssen fick ett rep.

— Vet du vad han gjorde? Jo, han slängde upp det i ett träd, gjorde en snara, ropade "Stalin" och hängde sig inför ögonen på oss.

I augusti fick Bälsta sitt lungskott.

— Jag kom till fältlassretet. Jag var vid medvetande hela tiden. Men lungan var ju blodfylld. Så kom en läkare och fyra sjukvårdare in. Sjukvårdarna tog fast mig i armarna och benen och läkaren röt åt mig: "Nu skriker du inte din djävul", och så drog han fingret utmed revbenen och körde en stor pump rakt in i lungan. Det var inget snack om bedövning, säger Bälsta.

— Bredvid mig låg en kille som hade fått ett granatsplitter rakt genom ryggen och som slagit ett stort hål rakt i bröstkorgen. När han låg och rökte så kom rökken ut genom bandagen på bröstet.

● Överlevde han?

— Nä, han hade inte en chans, svarar Bälsta.

Bälsta sändes till Sydtykland och repade sig snabbt på ett kurhotell som hade specialiserat sig på lungskador.

— Men man räknade med att det skulle ta ett drygt år innan Bälsta var mogen för fronttjänst igen.

— Jag fick välja att resa till vilket land som helst inom det tyskockuperade Europa. Jag valde Norge. Men jag trodde jag skulle bli kvar i Berlin eller Hamburg. I början av 1943 hade ju de allierade fått igång sina massbombningar. Jag placerades i en röjningsstyrka. Det var väldigt rätt att behöva röja upp efter en fullträff i ett bostadsområde.

Med ett trupptransportfartyg kom Bälsta iväg till Oslo där han på kort tid gjorde av med 15 000 tyska riksmark som han hade vunnit på poker vid fronten.

— Jag var kung i Oslo, konstaterar Bälsta.

Men pengarna tog slut och när Bälsta på vinat och förlust, kom upp till den svenske konsuln i

LURAD IN I SS!

Foto: BERTIL STILLING

Bälsta utanför sitt sommarställe visar upp sina krigsmedaljer för Expressens Leif Björkman. "Det är kanske dumt att berätta det här. Men det handlar ju om pojkkaktig äventyrlighet", säger Bälsta, som i dag är byggmästare.

Oalo fick han veta en sak:
— Jag var efterlyst i Sverige för att jag hade uteblivit vid mönstringen. Så hade jag tröttnat på alltihop och när det kunde ordnas med avsked ur Waffen-SS och hemresa till Stockholm tog jag tackesamt emot det, säger Bälsta.
Så en vårvintern 1943 dök 20-åriga Bälsta upp vid tullkontrollen vid Charlottenberg. Han var iförd civil kostym och på kavaj-
uppdraget hade han sitt järnkors hängande, sin närstridsmedalj, sin närmedalj och en finsk medalj "som jag fick för att jag räddade en pluton omringade finnar". I en väska hade han två pistoler och en bajonett.
— Tullpolisen tog pistolerna, sedan fick jag resa vidare.

• **Vad hände sedan?**
— Ingenting egentligen. När jag mönstrade bad jag att få tala med en major och berättade vad jag hade haft för mig och att jag var fd furir i Waffen-SS. Då började han yra om att jag skulle kunna få bli furir i svenska armén på en gång. Jag tackade nej men var tacksam att dom fixade att jag "behövde göra ett par månaders beredskapsjänst".
• **Vad fick du för jobb efter hemkomsten?**
— Jag blev betjänt hos greven James, som jag hade varit tillsammans med nere på SS-kasernen i Klagenfurt. Han hade visst lyckats mygla sig ut ur Waffen-SS genom sina släktingar inom UD. Men han var "nasse" fortfarande.

Men Bälsta tröttnade på betjäntjobbet. Han tog jobb i "byggsvängen" och satte igång att läsa till ingenjör på kvällarna. Sedan blev han byggmästare.
Bälsta reste till Stockholm och tog bums kontakt med en tatueringssalong. Som SS-soldat hade han fått sin blodgrupp "BB" inatuerad på insidan av vänster överarm.
Tatueringen lyckades helt utplåna SS-märkningen av Bälsta.

• **Angår du dig?**
— Arligt och uppriktigt sagt nej. Man skall inte ångra något som man har gjort här i livet, svarar Bälsta.

Bälsta i sin gröna Waffen SS-uniform som nyutnämnd SS-jurist (vinkel på armen, en trens på kragpegeln och dödsvalv i silvertråd i båtmössan). På bröstet har han järnkorsat.

"SS" var ursprungligen beteckningen på nazistledaren Adolf Hitlers personliga livvakt. På tyska: "Schutzstaffel".
"SS" var en "rörelse" som byggde på rasprincipen, att blonda och blåöga människor var förmer än andra. De tyska nazisterna marknadsförde "SS" inte bara som en politisk rörelse, utan även att det handlade om en "livsokändning".

Samlingssymbolen för "SS" var dödsvalvet som bars i uniformsmössan.

Men "SS" bestod av två grenar:

- "Allmänna SS", som bar svarta uniformer och som gått till historien som fanatiska mördare och som hade ansvar för utrotningen av miljoner judar i de tyska koncentrationslägren;
- "Waffen-SS", var de väpnade SS-förbanden. De bar gröna uniformer. Under Hitlers krig användes de oftast på de hårdaste frontavsnitten. Förutom att SS-soldaten skulle ha god fysik, krävdes också att han skulle vara troende nazist.

Inom Waffen-SS placerades samtliga frivilliga soldater som ville slåss för Hitler, men först sedan de svurit honom en personlig trohet. De skickades vanligtvis till SS-divisionen "Wiking". Exempelvis kom 6 000 man från vardera tyskockuperade Norge och Danmark.

Chef för SS var Heinrich Himmler. Och det var först efter Himmlers godkännande som det tyska överkommandot fick tillstånd att använda sig av SS-divisionerna.

En svensk SS-soldat skriver från fronten: "Här är rena pippin"

□ Det här brevet är skrivet av fd stamfuren Johansson i februari 1942. Johansson dömdes enligt vittnesuppgift av en rysk handgranat i Berlin våren 1945. Brevet skrev han till bruksarbetaren Gerhard, då på sjukhus i Österrike:

„Gamle Kamrat!
Hur står det till med dig gamle skämtare. Har du kommit på benen ännu, eller ligger du kvar på sjukhus och har det bra.

Du kan vara glad som inte är med hit. Här är det rena pippin, vi ligger och vaktar några polisförläggningar och har ett par appeller varje dag.

Och du kan tro att det går i samma stil som de som Petgold höll för oss på kasern. Annars är det en mycket naturkän plats. Veldes är en mycket berömd kurort till och med världsbekänd. Under vanliga fredliga förhållanden brukar det ligga en massa furstar och vilar upp sig här. Så du kan tro att man har kommit till en fin plats. Och det syns även på befolkningen, för de är tydligen en blandning utav alla raser på vår jord. Och det har tydligen varit nordbor här för det är ganska gott om ljusa tjejer.

Det är nog tur att du inte är med här, för då är jag rädd att du blev fullständigt förstörd utav den kvinnliga charmen.

Nu skall du inte ta för illa upp att du inte är med för kanske jag ser det en smula för rosenrött, för saken är nämligen den att jag har varit på en restaurang och ätit mig riktigt mätt och flörtat så smått med servitriören.

Inget ont i det förresten bara det inte går längre, för man är ju i alla fall gift, fast det är lätt att glömma det när frugan har glömt bort att skriva till mig.

Nu lär det väl inte så många av de gamla grabbarna kvar kan jag förstå. Och du blir väl kanske entlassen innan jag kommer tillbaka igen. Atminstone hoppas jag det för din egen skull, fast nog skulle jag vilja byta med dig.

FOTNOT: Appell = Uppställning och visitation av vapen och utrustning. Petgold = Den mest hatade soldatplågararen på SS-kasernen i Klagenfurt i Österrike. Entlassen = frikallad från militärtjänstgöring.

I MORGON:

■ När SS-svenskarna togs ut till fronttjänst så jublade de. I dag begriper de överlevande att helvetet i kasernen skulle få dem att se fronten som ett paradys. Under den tyska vårfestiven 1942 i Sovjet stupade de första svenskarna: en ammannen från Stockholm och en sjöman från Nerstrand.

Svenskar dansade av lycka när de skulle sändas till fronten

- de skulle ju bli Sveriges nya elit när Hitler vunnit

SVENSKARNA SOM SLOGS FÖR HITLER

En artikelserie av LEIF BJÖRKMAN

□□ Det här är tredje artikeln i serien "Svenskarna som slogs för Hitler". I går berättade vi om "Bålsta", 54-årig byggmästare från Stockholm som mer eller mindre lurades av en tysk värvare i Stockholm att som 18-åring ta värvning i Waffen-SS. I dag berättar andra SS-svenskar om vad de upplevde.

VAD INGEN VISSTE DA...

SS-svenskar gömdes på "tysktågen"

□ Det vanligaste sättet att skicka SS-svenskarna till Tyskland gick över svenskt territorium!

När SS-svenskarna hade skrivit kontrakt med SS i Norge — efter en ingående läkarundersökning (de som inte var minst 170 cm långa, rensades ut) fick de en tysk uniform.

Ifrörd den fick de kliva på det ordinarie tyska permittenttåget som gick mellan Oslo-Charlottenberg-Helsingborg.

Den tyska soldattrafiken över Sverige, den så kallade permittenttrafiken, gick under åren 1940-1943.

Svenskarna fick order om att hålla tyst och inte avslöja sig inför den svenska kontrollgruppen, en officer och två furirer, som alltid medföljde de tyska permittenttransporterna.

Omvänt blev senare de tyska permittenttransporterna den behändigaste flyktvägen hem till Sverige igen, när de svenska SS-soldaterna hade tröttnat på att vara Hitlers män.

En rad svenskar begärde permission till Norge efter sin fronttjänst. Och på vägen genom Sverige hoppade de helt sonika av tåget och anmälde sig för den svenska polisen. Efter förhör uppmanades de att skicka tillbaka sin uniform med postpaket till Tyskland.

Först mot slutet av kriget ställdes de förrymda svenska SS-männen inför domstol. De som dömdes hade då medgett att de hade avslöjat svenska militära hemligheter för tyskarna.

- På sexton veckor skulle de frivilliga SS-svenskarna bli elitsoldater i Hitlers Waffen-SS.
- Några knäcktes omedelbart av SS-befällets sadism. De drömde bara om en enda sak — att få återvända hem till Sverige.
- Andra SS-svenskar jublade när de fick veta att de skulle sändas till fronten.

I slutet av 1941, då de tyska arméerna hade fryst fast djupt inne i Sovjet, skickades de första SS-svenskarna till fronten.

— Vi ställdes upp på kaserngården, berättar Gerhard, numera bruksarbetare i Värmland. Befälet meddelade att man behövde 15-20 frivilliga att sändas till fronten. Det var bara att stricka upp handen. Alla sträckte upp handen. Det blev en skog av händer.

— Sträckte du också upp handen? — Javisst, man var ju villig att göra vad som helst för att slippa ifrån SS-kasernerna. Och blev man inte uttagen till fronten, fick man gåsa om sina 16 veckor. Det var värre än själva helvetet, svarar Gerhard.

Under fyra år, från 1941 till och med 1944, då Nazi-Tyskland låg i sina dödsryckningar, dök det upp cirka 125 svenskar i Waffen-SS olika utbildningsläger. De flesta var unga, mycket unga.

De utbildades till SS-soldater i Klagenfurt i Österrike, senare i Sennheim i Elsass och mot slutet vid ett stort härläger i Arbach utanför Nürnberg.

De svenskar som efter fronttjänst ansågs lämpliga som SS-officerare, och det gällde en handfull, sändes till "Junkerskolan" i Bad Tölz söder om München.

SS-kasernerna i Klagenfurt var nybyggda och anläggningen toppmodern för utbildning av frantsoldater. Kasernerna används fortfarande, men nu av österrikiska rekryter.

Jag var där för ett par år sedan, berättar f.d SS-soldaten Ake Björkman, som var nyplanterad 1941, hade växt upp och var stora nu. Annars var allt sig likt, utom att SS-örnen på kensillhuset var borta.

Ake är numera försäkrings-tjänsteman i en mellansvepåk stad. Han tillägger: — Det kändes lite otiskt att på nytt stå utanför kaserngränden. I bilen väntande bakom ryggen en bit bort.

I Sennheim var SS-svenskarna förlagda i baracker. Skolningen i den nazistiska läran ägde rum i en kyrka, där kors och Kristusbilder hade rivits bort och ersatts med hakkor.

Konstnären Gösta S., som rymde från Waffen-SS, sommaren 1943, berättar i en hemlig uppteckning som gjorts av den svenska säkerhetspolisen om sina minnen av den politiska skolningen: "Av undervisningen framgick att judarna var världens mest snålsiga och avskyvärda folk, men att tyskarna däremot var föregångsmänniskor. Undervisningen, som helt gick ut på propagerande till förmån för Tyskland, hade letts av tysktalande officerare, varefter deras anföranden hade översatts av en norrmann, som var halvtysk."

— Tom här politiska skolningstimmarna var välkomna vilstunder, liksom filmföreläsningarna, minns Ake. Jag kommer ihåg en film där tyskarna skred en ryk bunker med eldkastare och hur man sedan svepte med eldkastaren mot de ryssar som sprang ut ur bunkern.

stor munterhet. — Sedan körde dom hårt med att vi som tillhörde SS var Europas nya adel och att soldaterna i tyska Wehrmacht var rena fotfolket jämfört med oss, säger Gerhard.

Vad skulle ni SS-svenskar få för lövår då om Hitler segrade? — Ja, korridorpacket gick ju ut på att vi svenskar som slagits vid fronten skulle bli Sveriges nya "topp", men officiellt lovades inget i den vägen, säger Gerhard.

Det som svenskarna minns bäst är några SS-underröficerare, som hade specialiserat sig på att bedriva straffexercis av sina underlydande.

— Den vanligaste bestraffningen var att hoppa kråka rätt långa distanser. Och att tvingas springa med påtågen gemensamt. Dom gav sig inte förrän det kom blod ur näsan. Till det verkligt djävliga hörde de gånger man med påtågen gesmak tvingades springa upp och ned för trapporna inne i kasernerna med sin egen madrass på huvudet, berättar Gerhard och fortsätter:

— Bestraffningar av det här slaget och värre förekom för minsta "fel", tex om man vid visitation råkade visa sin kam och det satt kvar ett hårstrå på den, eller man inte hade den rätta skoglans som krävdes.

— Då tyckte vi svenskar, där ju flera av oss själva var föstamunderbefäl, att det handlade om ren sadism.

— Men nu begriper man ju att det här kasernhelvetet (tjänade två årtion, dels att ges oss kondition och dels att driva fram en fullständig befällydnad och helt bryta ned den egna viljan. Resultatet blev att alla våra sig dom var svenskar, holländare, danskar eller norrmän inget hallre ville än att få komma till fronten.

För åtakilliga svenskar var livet i SS-kasernen ett slag i ansiktet. En del som var troende nazister, och fullpropade med propaganda när de rymde från Sverige. Angräde sig djupt. Men i de flesta fall fanns bara en väg ut från kasernen och den ledde till fronten och SS-divisionen "Wiking".

Det var på den här kaserngården i Klagenfurt i Österrike som svenskarna dansade av lycka när de blev uttagna till fronttjänst i SS. På bilden en av de SS-svenskar, död sedan ett par år, som drömde om att bli Sveriges ledare efter Hitlers seger.

Gymnasisten Lasse, 19 år, packade in kläderna i ett vaxdukspaket och

□ Lasse, 19-årig gymnasiet från Stockholm som hade blivit kuggad våren 1944, hittade sin egen flyktväg från Sverige till Waffen-SS.

På morgonen den 20 augusti 1944 tog han tåget till Helsingborg. Han uppgav senare för polisen att han känt olust inför studerna och det tillsammans med äventyrlighet.

Polisprotokollet: "Där hade han klätt av sig, inpackat sina tillhörigheter i väskan, slagit vaxduken där om samt vadat ut och börjat simma över mot danska landet. Den starka strömmen hade fört honom ur beräknad kurs, men vid 4-tiden den 21/8 1944 hade han kunnat stå i land på danska kusten, på i land på danska kusten, söder om Helsingborg."

På kvällen den 20 augusti hade Lasse framfört i Helsingborg och gick ut till kusten vid stadens norra utkant.

SIMMADE TILL SS!

borg och gick ut till kusten vid stadens norra utkant.

Polisprotokollet: "Där hade han klätt av sig, inpackat sina tillhörigheter i väskan, slagit vaxduken där om samt vadat ut och börjat simma över mot danska landet. Den starka strömmen hade fört honom ur beräknad kurs, men vid 4-tiden den 21/8 1944 hade han kunnat stå i land på danska kusten, söder om Helsingborg."

På kvällen den 20 augusti hade Lasse framfört i Helsingborg och gick ut till kusten vid stadens norra utkant.

kenhoved. Där hade han gått in i en sjöbod, klätt på sig samt lagt sig att sova."

Lasse ykades lifta ända till Flensburg i Tyskland, innan han ertappades och kunde framföra sitt önskemål om att få bli soldat i Waffen-SS.

På våren fick Lasse kommandering till Norge och efter kontakt med svenske konsulin i Oslo, sändes han hem igen. Lasse avled hastigt 1955, efter att ha varit i tysk fångenskap i Helsingborg.

□ Dugarna efter Lucia 1941 började grupp efter grupp av de frivilliga svenska SS-soldaterna att sändas till fronten.
□ Några fick snabbt det tyska järnkorset för sina insatser.
□ En del avancerade i graderna och blev SS-furirer och SS-sergeanter. Vilgot från Stockholm blev Untersturmführer (SS-ljtnant).
□ Men amanuensen Lasse från Stockholm och sjömannen Erik från Norrland stupade när tyskarna satte i gång sin våroffensiv i södra Sovjet.

Sommaren 1941 hade ett 20-tal unga pojkar lättvindigt gått över den finska gränsen vid Torné. Men sen blev det svårare.
Vilgot, 58, är i dag övertygad nazist och med en chefsbefattning på ett stort svenskt importföretag berättar:

— Tillsammans med Nisse besökt jag ett par gånger till Waffen-SS' värningskontor i Oslo på Drammenavägen. Vi kontaktade den biträdande tyske militärattachén på tyska legationen i Stockholm. Av honom fick vi pengar för att kunna köpa skidutrustning. Så gav han oss en karta med den lämpligaste flyktvägen utplockad. Vidare fick vi en rad kontaktdresser utmed flyktvägen i Sverige och Norge.

— Vi tog med oss skidutrustningen och reste upp till Idre. Där låg vi några dagar och stog oss i slang med den svenska gränspatrullen. Så en dag frågade vi dom om vi fick följa med utmed patrullslinjan. Och det fick vi.

— Vid ett ställe utmed gränsen så patrullledaren att vi skulle skita oss så att vi inte kom in i Norge. Vi höll god min och ett par dagar senare gick vi över gränsen på den platsen.

Titos partisaner

Vilgot och Nisse, den senare emigrerade efter kriget till Kanada efter att ha blivit mormon, fick sina uniformer i Oslo och sändes med ett trupptransportfartyg till Hamburg.

Vilgot hade en bild av Hitler i sin packning

Vilgot i Oslo.

— han är lika mycket nazist i dag och chef i ett stort importföretag

Sina första skott avlossade SS-svenskarna mot Titos partisaner i Jugoslavien. Men trots att SS-svenskarna hade svurit Hitler trohet var de honom inte alltid trogna.

En grupp på fem svenskar gick över till partisanerna i stället för att slåss mot dem.

Efter att ha rymt från Waffen-SS i slutet av kriget berättade konstnären Gösta S följande för den svenska polisen:

— "Under min sjukhusvistelse i Marionbad fick jag brev från en annan svensk frivillig vid namn Jan, vilken var på hemväg till Sverige efter anställning i Waffen-SS. Han uppgav ett åtminstone fem stycken frivilliga från Sverige gått över till partisanerna på en front i Kroatien. De hade vid tillfället varit sex frivilliga som utfört rymningsförsöket, men den sjätte hade blivit skadeskjuten av tyskarna då de märkt hans avsikter."

Vilgot från Stockholm berättar: stället.

— Den som var skjuten hette Erik och kom från Arjäng. Jag vet att han skulle ha arkebuserats för fanflykt. Genom ett personligt ingripande från Himmlers sida, som ju var högste chef för

hela SS och vänligt inställd till oss svenskar, slapp han sitt dödsstraff och sändes hem till Sverige stället.

Vilgot var med i Jugoslavien när händelsen inträffade. För honom var det aldrig fråga om att desertera. I sin packning släpade han till sig en bild av Hitler. Det gjorde han tills en svensk sköt sönder bilden för honom i en bunker på den estniska fronten 1944.

— Jag och ytterligare några svenskar sändes till Lees-Valdes i Jugoslavien strax före julen 1941. Vi placerades i en polisbataljon, och inkvarterades i en skola med uppgift att skydda den jugoslaviska polisen mot partisananfäll. berättar arbetaren Olof i Värmland.

Det var på vintern 1941 som tyskarna ockuperade Jugoslavien och officiellt gjorde landet till sin förbundne i kriget mot Sovjet, trots motstånd bl.a från den jugoslaviska armén.

— Situationen var inte klok. Vi hade kommit dit som befriare. Och så tvingades vi patrullera på gatorna och med bömskolvorna fösa in befolkningen i städerna på kvällarna när det var utgångsförhåll. Det var mörkt och

trist i Jugoslavien, berättar "Bälsta" som senare fick ett lungskott i Kaukasus 1942 och kom hem till Sverige våren 1943.

Bjöds på kaffe

— Och själva fick vi inte lämna förläggningen på nätterna. I vart fall inte utan vapen. Jag stod inte ut. En dag smög jag mig bort och bara knackade på en dörr. Jag bad om en kopp kaffe och med hjälp av teckenspråk. Jag fick kaffe och satt där hos den jugoslaviska familjen. Sedan tackade jag och gick, berättar Olof.

— Vår uppgift var att jaga partisaner. Det blev "Larm" och så fick vi kasta oss upp på lastbilarna och jaga iväg.

— Vid ett tillfälle hade vi tagit en ung jugoslav som vägvisare. Han skulle visa oss till parti-

sanlägret. Men plötsligt blev vi beskjutna. Och då...

Olof blir gråtmild i tonen och fortsätter:

— Vår plutonchef drog sin pistol och sköt jugoslaven helt kallblodigt rakt i ryggen... det var en av djävligaste saker jag har sett...

— Ett par veckor senare förfärs Olof ens foten när han stod på vakt som kulspruteskytt:

— Jag skickades tillbaka till Klagenfurt i Österrike och hamnade på ett lasarett. Den gamle läkaren var svenskvän och han hjälpte mig att bli krigsoduglighetsförklarad. Jag hade fått nog.

Gerhard sändes till Oslo och lämnade tillbaka sin Waffen-SS-uniform. Han fick civila kläder av tyskarna och anlände med sina tyska soldatövlar på fötterna till Charlottenberg på vintern 1942.

I MORGON:

■ ■ ■ Oskar från Stockholm slogs för Hitler i tre år. När Tredje riket föll ihop våren 1945 var Oskar furir i Waffen-SS. Men han brände sin uniform, räddade sitt svenska pass — och blev militärpolis hos amerikanerna i morgon berättar han om sitt långa fälttåg.

"Kikus" deserterade och tog sig hem från självmordsuppskragen i Estland

■ Detta är femte avsnittet i serien om svenskarna som slogs för Hitler. Hitills har vi berättat om hur svenskarna värvades till Waffen-SS, hur de utbildades till fronttjänst och vad två av dem fick upp-

leva vid östfronten. I dag berättar vi om SS-svenskarna Vilgot och "Kikus" (bilden) som flydde från sitt SS-förband och självmordsuppskragen i Estland 1944.

En artikelserie av LEIF BJÖRKMAN

SS-KOMPANIET GÖSTA PERSSON

- Den 8 augusti 1944 fick den finska sjöpolisen syn på en öppen fiskerbåt, som med god fart stävade mot Åland.
- Ömbord fanns tre SS-svenskar som i sista sekunden hade lämnat Estland, som de ryska styrkorna just var i färd med att erövra.
- De tre svenskarna var: "Kikus", som med tre år i Waffen-SS hade befordrats till sergent. Nu var han tandlös och klädd i sjabbiga civila kläder. Här var fullblodsnazisten Vilgot, som blivit SS-löjtnant och menige SS-soldaten Nisse.
- De hade alla tillhört SS-kompaniet "Gösta Persson".

Under senare hälften av 1943 började den tyska östfronten att smulas sönder. Från Leningrad i norr till Ungern i söder gick det bara bakåt för tyskarna. Den ryska överlägsenheten låg i en enorm tillgång på artilleri och den nya stridsvagnen "T-34".

— Vi låg mellan Charkov och Pottava. Vi hade grävt ned oss i kanten på en veteåker. Då kom två stora stridsvagnar. Vi öste på med våra 20 millimeters pansarkanon. Men det var som att hålla vatten på en gås. Det blev panik och bakom mig lå en wehrmachtposter på ryggen, berättar "Kikus".

I det här läget utsade det tyska överkommandot på att utbilda förbanden i Waffen-SS på att slåss i närmkamp med de ryska stridsvagnarna: med minor och med hjälp av små syrafyllda flaskor som slängdes in i "T-34-ans" luftintag så att stridsvagnsbesättningen tvingades lämna sin vagn.

— Det var i Charkov på morgonen den 3 september som jag fick ett granatspjett i armbågen och höften. Splittret slog sönder kolven på min karbin. Först trodde jag att det inte var så farligt. Men sedan blev jag stelare och stelare.

— Jag hamnade på ett lasarettstug. Då förstod jag att det snart var slut. Dom dog som flugor runt mig. Och stanken.

— En del gjorde på sig. De fick ligga kvar i det. Jag hade en högerarm som fungerade. Med den matade jag en ung pojke som hade förlorat båda armarna och ett ben, minns "Kikus".

Kring arkivet 1943-44 sändes så gott som samtliga SS-svenskar till Jugoslavien för att utbildas i pansarnärkamp. Sedan skulle alla svenskarna sändas till Elivangen i syd-Tyskland.

Svensk bataljon

Tanken var att man skulle sätta upp en särskild svensk bataljon. Det talades om "SS-bataljonen Tre Kronor".

Utmed hela östfronten hittade man bara drygt 20 frivilliga SS-svenskar som var stridsdugliga.

Men som svenskar räknade tyskarna nu också estlandssvenskar. Och i Estland fick man tag i cirka 200 man som var villiga att slåss för SS mot de anströmmande ryska förbanden.

Det var en svensk som värvades esterna. Han hette Sven, var före detta fiskhandlare från Stockholm och före detta landstoms-löjtnant.

Han var i 50-årsåldern. Tyskarna gjorde honom till löjtnant i SS. Eftersom han inte talade tyska fick han uppdraget att värva svenskspråkiga estar till SS. Sven dog i Berlin våren 1945 i källaren till ett hus som största lhop.

"SS-kompaniet Gösta Persson" februari 1944. Officiellt hette förbandet "Aufklärungsabteilung 11". Det var ett tungt spaningsförband, helt motoriserat med terränggående fordon och förstärkt med toppmodern tysk Tiger-stridsvagn.

Fanatiker

— Förländet var mer eller mindre ett självmordsförband. Vi förutsattes kämpa som fanatiska galningar för att förhindra den ryska framryckningen mot Berlin och Hitlers bunker.

— Vid ett tillfälle fick svensken Alfonso från Molain order att samla in alla posterna när vi skulle rycka tillbaka. Men Rune, som låg längst fram, kom inte tillbaka. Några dagar senare återerövrade vi ställningarna igen. Då hittade vi Rune i sin postering. Han var skjuten och ena handen hade ryssarna huggit av för att ta hans armbandsur.

— Vi var säkra på att Alfonso aldrig hade gått fram till Rune och sagt åt honom att dra sig tillbaka. När jag för några år sedan träffade Alfonso utanför en bank i Farsta, fick han fastigt berättat om att ge sig iväg, säger Vilgot.

I augusti 1944 löstes den tyska

fronten upp i Estland. Soldater som lemt på fältläsarett eller varit på permission kunde inte ta sig tillbaka till sina förband. Utan de drev omkring i grupper. Hos en estlandssvensk familj träffades "Kikus", Vilgot och Nisse.

Smet från SS

Enligt "Kikus" kom de överens om att desertera genom att medvetet missa en lastbil som skulle köra dem till "SS-kompaniet Gösta Persson".

— Det var Markus, "Midsommarkransens skräck", som skulle köra bilen. Men han var stupfull. Då bestämde vi oss för att sticka mot den estniska kusten, säger "Kikus".

Men Vilgot hävdar att man beslöt ta sig till kusten för att man var avskuren från sitt förband. Det är en ärorikare version, som innebär att Vilgot inte deserterade från Waffen-SS. Men det anser "Kikus" att han gjorde.

De tre svenskarna fick ett bra mottagande av estlandssvenskarna i trakten av staden Reval.

— Hos den bonde vi bodde låg all vanlig verksamhet nere. All mat som fanns äts upp. Hemgjort öl och brännvin fanns det gott

Himmler och svenska frivilliga i Waffen-SS

Riksdagarna för SS, Himmler — demokraternas skräck och kättingar — i samtal med fyra svenska frivilliga i Waffen-SS, där-öland tre rikssvenska Sveabergsmän och en estlandssvensk (den tredje från höger). Heinrich Himmler, som bar Hitlers när-sämlida uppdrag att värda ranskanen, är sedan länge en varm vän och beundrare av svenskarna. Sj ena den kända pressen på-propaganda mot Tyskland och honom har kunnat ändra hans inställning. Fortfarande ser han i svenskarna det mest valda folket i Europa med den stora appellen i främmande att värda den nordiska ranskanen, som svenska folket kört de jodiska oc-kupanterna på dorren...

Den här bilden är hämtad ur nazistidningen "Den Svenska National-socialisten" från den 27 november 1943. Då drömde man om att skapa en hel svensk SS-bataljon med namnet "SS-bataljonen Tre Kronor". Men de svenska SS-männen var för få: tillsammans med ett 100-tal estlandssvenskar bildades istället "SS-kompaniet Gösta Persson".

— de sista stupade vid Hitlers bunker

om. De hade bara en sak i huvudet. Att de skulle till Sverige. På nättarna byggde de en båt. Och vi hjälpte till, berättar "Kikus".

— För att få tag i en motor till båten var jag med om en raid mot en ryask postering och tog en lastbil. Vi monterade ur motorn och lyckades sedan montera in den i båten. Alldeles i början av augusti lämnade vi den estniska kusten. Vi var närmare 20 personer ombord. Och skeppare var en känd estnisk spritsmugglare, berättar Vilgot.

Rädda SS-män

På morgonen den 8 augusti präjades båten av den finska sjöpolisen. När sjöpolisen dök upp blev den svenska SS-trion skräckslagen. Spritmugglaren hade missat Gotland och man var på väg till Åland. Den svenska SS-trion trodde nu att finnarna, med hänsyn till det gamla finska vapenbrödraskapet, skulle lämna ut dem till Nazi-Tyskland.

— Vid Lågskärs fyr kastade vi uniform och medeltor överbord. Självt fick jag en skjorta och ett par jättestore byxor av en av estlandssvenskarna, säger "Kikus".

Båten med flyktingarna bogae-

rades in i Mariehamn, där svenskarna förhöordes och där finnarna fick dem att erkänna att de tillhörde Waffen-SS.

— När det var klart placerades vi på den ordinarie Ålandsbåten till Stockholm. Och där mötte det största polisuppbåd jag hade sett, säger "Kikus".

— I lifart fördes vi till kriminalen på Bergsgatan och där förhöordes vi. När dom hade fått klart för sig att vi inte hade lämnat ut några militära hemligheter om Sverige till tyskarna, så släppte dom oss. "Kikus" fortsätter:

Frisläppta

— Så plötsligt stod man där i parken utanför Polishuset. Iklädd rena luffarklädern och utan tänder i överkäken. Jag hade ett par kronor i fickan som jag fått av en kriminalinspektör. Jag irrade omkring i flera timmar på Kungsholmen. Så av en händelse

I MORGON:

■■■ I morgon berättar vi om hur det gick för de SS-svenskar som återvände till Sverige med livet i behåll: de jobbar i dag som rikars direktörer, småfretagare eller lever som sjukpensionärer. En är till och med tingsdomare.

träffade jag en gammal arbets-kamrat, en aktiv kommunist. Han tog hand om mig.

— Men på banken hade jag 4 000 kronor. Det var en del av betalningen i Waffen-SS som jag hade bett dom om att sätta in på svenskt bankkonto. Jag tog ut 1 000 kronor och gick till tandläkaren Alnoo Timander och fick en brygga i överkäken. Så lite blev det kvar av mina blodspårar från Waffen-SS, säger "Kikus" med ett brett leende.

För Vilgot blev återkomsten anströmd. Både han och hans hustru var aktiva nazister i styckjunkaren Lindholms parti "Svensk Socialist Samling". Vilgot fick jobb på den tyska besätningen i Stockholm. Där satt han och producerade nazistiskt propagandamaterial till Nazi-Tyskland till våren 1945.

Nisse blev normen efter hemkomsten till Sverige. Sedan emigrerade han till Kanada.

Så slutade kriget för Oskar från Stockholm...

Han brände SS-uniformerna och blev militärpolis i US Army

- Oskar är 57 år nu.
- Han var en av de drygt 125 unga svenskar som illegalt tog sig till Nazi-Tyskland 1941-1944 och blev frivillig soldat i Hitlers Waffen-SS.
- Han kallas Oskar av vännerna. Vi kommer överens att kalla honom Oskar Oson O.
- Oskar slogs för Hitler till Tysklands kapitulation våren 1945.
- Han blev furir i SS och fick järnkorset för tapperhet i fält.
- Det kostade honom hans ena njure.
- Men han ångrar sig inte.

Samma dag som Hitlers arméer gick till anfall mot Sovjet, den 22 juni 1941, muckade Oskar som maskinpappersare vid Svenska Flottan.

Med sina föräldrars gillande anmälde han sig som finslandsvillig och antogs.

— I ett år låg jag först vid Hangö-fronten i Nord-Finland och slogs mot ryssarna. Men så tröttnade jag på den finska ärtsoppen och beslöt mig för att ta mig ned till Tyskland och ta värvning i Waffen-SS, säger Oskar.

Oskar var organiserad nazist inom styckjunkarna S O Ländholms parti "SSS", Svensk Socialistisk Samling.

Efter som han själv säger:

— Jag var väl en idiotisk idealist. Jag trodde väl att jag skulle kunna stoppa bolsjevismerna framrykning i Europa, men det gick ju inte alls.

Oskar är lång och gånghög. Hans ansikte är guldrött och färat. Han har varit småfotografare och håller nu på att avveckla sin rörelse.

— Att bråka med de svenska skattemyndigheterna är ju värre än mina fyra år vid östfronten, säger han avspännande. Det är ett försök att sluta av sanningen: Oskar är krigsvård. Hans ena njure har skrumplnat bort sedan den träffats av ett granatsplinter under SS-truppernas slutstrider om Ungern våren 1945.

Oskar tog sig till Waffen-SS via Norge.

— Jag tog ut kompassriktning vid svensk-norska gränsen i Värmland. Och gick väl tre mil utan att se ett spår av vare sig svenska eller tyska gränspatruller. Då stötte jag ihop med en grupp norrmän, som visade sig tillhöra den norska motståndsrörelsen.

— Jag slog i dom att jag var journalist vid Göteborgs Handels och Sjöfartstidning, som var en populär anti-nazistisk tidning i Norge. Dom gick på det. Och ordnade så jag fick biljetts till Oslo.

— Väl i Oslo var det bara att gå till Waffen-SS värningskontor och skriva kontrakt med dom. Jag skrev ett tvåårskontrakt, med reservation att jag inte tänkte vasa med om Tyskland anföll Sverige.

— Har du berättat om dina upplevelser någon gång?

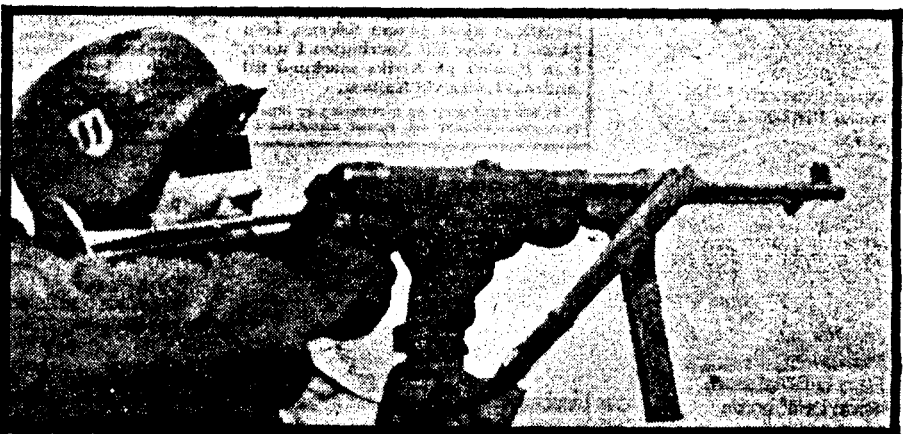
— Nä, det har jag hållit tyst om. Min fru vet ju självfallet om det och mina syskon. Men annars har ju det politiska klimatet så att säga varit lite kinnligt och inte direkt lämpligt, eller hur?

Hösten 1942 placerades Oskar i SS-regementet Germania, som hörde till SS-divisionen, "Wiking". Han sändes till fronten i Kaukasus.

Stalingrad

Oskar kom till fronten i samband med att den innesluta tyska armén i Stalingrad stod inför sin kapitulation. Kriget i Öster hade nätt sin slutpunkt och 330 000 tyska soldater gick i rysk fångenskap.

Tanken var väl att vara SS-

SS-jurisen Oskar från Stockholm minns de tre sista skotten han avlossade: "Med det sista sköt jag en kanin. De övriga två placerade jag i två ryssar i Budapest".

division skulle vara med att försöka få ut de inneslagna trupperna i Stalingrad. Men det gick inte. Det var 40 grader kallt. Slutstyckena på våra vapen var fastfrusna.

• Hur reagerade du själv när du dödade ryska soldater?

— Man blir en annan människa i den situationen. Antingen du eller jag så resonerar man.

— Men jag var rädd. En gång blev jag utsatt för ett bombanfäll. Jag hamnade på en fotbollspan och försökte formigen gräva mig med med händerna. Men dom som stupade gjorde det ofta av två skäl: de var dumdristiga eller nyfikna.

Oskar hamnade själv på fältläsarett i början av 1943. Det berodde ju på att han fick gulst.

— Som minne av sin tid i Waffen-SS har Oskar endast kvar en liten fickmanusack, som han skickade hem till sina föräldrar. Här finns antecknat de platser som Oskar passerade under hela reträtten från trakten av Stalino till Ungern och kapitulationen.

— Vi inom Waffen-SS var ju ett elitförband. Vi kastades hit och dit när de tyska Wehrmacht-förbanden evakuerades.

— Stalino var jag med om att ta tillbaka från ryssarna. De hade gjort en lång kraftig pansarströt och i Stalino stod dom med sina stridsvagnar utan någon bensin kvar. Men dom hade fungerat som välkomstmitt för det sista lasarettstället från Stalino.

"Vidrigt"

— Det var det vidrigaste jag har sett. Det fanns inte en levande människa kvar ombord på läget. I snön låg tyska soldater med amputerade ben som ryssarna tvingat att springa på benstumparna. Det såg man av spårren i snön.

Sjukstörerskor låg på marken med korsade huvuden och med grenklykor inkräda i underlivet.

• Vad gjorde SS-trupperna då?

— Det blev repressur, då det visade sig att det var civilbefolkningen som hade varit värst. Civila, utom barn, sköts.

• Var du med om det?

— Nä, det behövde man aldrig delta i. Det var särskilda grupper som skötte om sådant.

I augusti 1943 hamnade Oskar på sjukhus igen. Den här gången i Berlin.

— Jag fick dysenteri på min första permisjonståg i Berlin. Det berodde på att jag tvingades simma över Dnjepr under reträtten. Floden var väl förgiftad av lik och annat.

• Du simmade över Dnjepr?

— Ja, det var så att jag gick sist i regementet med min grupp. Vi hade ammunition på lastbilar. Vi skulle gå över på vad som kallades "von Rundstedts brygg", men den hade förstörts då det tyska luftvärdet hade skjutit ned ett nytt jaktplan, som stortade mitt på bron.

— Vi fick order att gå över ett par mil längre bort. Och bratton var det. Ryssarna hängde efter oss. Som befäl gick jag sist med min bil och det dammade något alldeles hemskt. Så fick vi motorstopp. Bensinpumpen hade gått sönder. Vi tog bort den, och han som var med satte sig på motorhuvven och lät bensinen rinna rakt ned i förgasaren. Men det gick åt för mycket bensin. Så stod vi där.

— De andra såg inte att de hade tappat bort oss, utan hade kört på med full fart.

— Vi språnge lastbilen och tog våra puffer med oss och gick. När vi kom fram till broläget, var det borta. Dom trodde väl att dom hade fått över alla.

— Det var bara att klä av sig och hoppa i Dnjepr och simma.

Oskar klarade sig helskinnad även under de hårda striderna om Budapest, som inringats av ryssarna.

SS-regementet Germania var ett av de förband som anföll för att öppna staden.

— Det var ett av de konstågsta anfällen jag har varit med om. Vi kommanderades ut på kolonn, en och en efter varandra, så beordrades "höger om" och sedan framåt.

— Det låg en stor häck framför mig. Jag klev över den och ransade rakt ned i en grop där det stod två ryssar. Under mig låg kpieten... men så plöbligt förstod jag att ryssarna gav sig. Dom sträckte ut vapnen... man har nog haft tur i alla fall, säger Oskar.

— Ett par veckor senare sändes Oskar. På en gata i Stuhlweissenburg träffades han av granatsplinter i ena njuren och i ena benet.

— Jag fick splittret, som stack ut några centimeter i ryggen.

bortträget, och sedan var det bara att försöka släpa sig västerut. Skräcken var ju att hamna hos ryssarna.

— Jag minns inte hur det gick till. Men jag fick tag på en vit häst och en liten vagn. Det fattades en bit i manen på hästkraken, men jag band en sock om halsen på den. Så länge den orkade gå, så slapp jag, säger Oskar.

Oskar var med när SS-behölet meddelade att Tyskland hade kapitulerat.

— Det enda jag minns var att de uppmanade var och en att klara sig bäst han kunde och att vi skulle förstöra gasmaskerna, vad nu det skulle vara bra för.

Oskar undkom de framryckande ryssarna och hamnade i ett amerikanskt fångläger.

— En seek var jag noga med, nämligen att gömma undan mitt svenska pass. Det fick de aldrig syn på.

— Men en dansk och jag rymde en natt. Läget var inte särskilt välbevakat och vi kröp ut under stängslet.

— Vi lyckades ta oss till en bondgård där träffade vi en bras. Det var hon som räddade livet på mig.

— Jag var så jökla dum att jag inte blygdes för min Waffen-SS-uniform. Jag hade ju bara kämpat som soldat och ansåg att jag hade gjort det bra. Men hon berättade att man jagade SS-män som kaniner i Tyskland. Hon ordnade civila kläder till mig och dansken. Vi brände uniformerna och grävde ned våra medsag.

• Kände du inte till behandlingen av judarna i koncentrationslägren?

— Nä, det enda jag hade sett var en kolonn med marscherande judar vid ett tillfälle. Om vad som hände i koncentrationslägren visste vi inom Waffen-SS inte ett dugg, vi slogs ju vid fronten hela tiden.

Med civila kläder och sitt svenska pass på fickan tog sig Oskar till ett amerikanskt uppsamlingsläger utanför München.

— Jag var utthugrad och ville

ha mat. Men när de fick syn på mitt pass och jag slog i dom så jag var svensk resenärstjänsteman som flytt från Wien erbjöd dom mig att bli amerikansk militärpolis.

— Jag tackade och tog emot, fick en kakuiniform och fick även dela ut mat till fyra arbetare.

Sedan lyckades Oskar komma med en biltransport som gick till danska gränsen.

— Den danska tullpolisen hade listor över fyra SS-män från Sverige, Norge och Danmark. Jag såg ut mitt efternamn också med, men genom att jag också heter Oson missade dom mig och jag slank igenom.

Några år efter hemkomsten till Sverige skrumplade Oskars skadade njure. Den fick opereras bort. I dag har Oskar problem med den njure han har kvar och väntar på besked om transplantation.

• Angrar du att du tog värvningen i Waffen-SS?

— Nej, det gör jag inte. Du förstår jag levde varje sekund. Men så på varje minut av livet. Det var nog samma känsla som raceristen Ronnie Peterson har när han leder loppet och har hela tävlingen i kroppen. Jag hade den i fyra år.

• Är du fortfarande nazist?

— Jag har inte ändrat min grundinställning. Det betyder att jag tycker att allmännyttiga företag, som då produktion av styrkraft, skall ligas av staten och inte av privata profitintressen. Så vill jag bibehålla den germanska rasen. Här är vi i noga med rasen när vi köper hundar, hästar och katter. Men inte när det gäller människor. Så tror jag fortfarande på ett stort stort Europa, som ett hinder mot ett storkrig, vilket är en hemsk tanke.

— Men jag är negativ inställd till den tyska herrefolkmentaliteten och vad Hitler gjorde med judarna.

Så tillägger Oskar försiktigt

— Men ett stycke svensk historik är jag ju i alla fall, trots allt.

I MORGON:

■ I morgon berättar vi om hur det gick för de SS-svenskar som återvände till Sverige med livet i behåll: de jobbar i dag som läkare, direktörer, småfotografare eller lever som sjukpensionärer. En är till och med tingsdomare.

En artikelserie av LEIF BJÖRKMAN

■ ■ Detta är det sjätte och sista avsnittet i serien om "Svenskar-
na som slogs för Hitler". De tillhörde alla SS-divisionen Wiking,
vars symbol var ett solrunt hakkors på en riddarsköld (till höger).
Tidigare artiklar har varit införda den 3/7, 4/7, 5/7, 6/7 och 7/7.

HUR GICK DET FÖR SVENSKARNA I SS?

- Förvånansvärt många av de frivilliga SS-svenskarna kom tillbaka till Sverige med livet i behåll.
- Av de 125 SS-svenskar som Expressen har sparat stupade eller försvunnit ett 25-tal på slutfronten eller under slutstriden om Berlin våren 1945.
- Resten kom hem.

Några mötte då en utpressare, som krävde stora penningssummor för att inte avslöja att de var fd soldater i Hitlers Waffen-SS.

Utpressaren hade stulit handlingar ur svenska säkerhetspolisens arkiv.

När jag stack från Sverige till Waffen-SS 1942 stod ju allt stilla i Sverige. Beredskapen hade lamsigat allting. Industrin gick för halv fart och det var svårt att få jobb. När jag kom tillbaka till Stockholm kring midsommaren 1945 började det ta fart. Det var bara att hugga i. Jag blev malare, byggde hus och tjänade pengar, säger Oskar O:son O, i dag sjukpensionär.

Men åtskilliga av SS-svenskarna hamnade utanför samhallet. Ingen ville anställa en fd svensk SS-soldat, en nazist.

När avstojandena om hur Hitler i de tyska koncentrationslägren hade tagit livet av miljoner judar, äcklades den svenska opinionen av de fd SS-männen.

När krigsförbrytprocessen i Nürnberg, mot de ledande tyska nazisterna, avslöjade vad de svartuniformerade SS hade gjort sig skyldiga till ifråga om tillnad, blev situationen ohållbar för flera av de svenska SS-männen, även om de hade tillhört det grönuniformerade Waffen-SS.

De begick självmord.

Sven från Säftelev var 17 år när han sommaren 1943 tillsammans med en kamrat, som stupade 1944, gick över den svenska-norska gränsen och tog värning i Waffen-SS.

Han hade tagit värning som 16-åring vid Husarregementet i Skövde.

Efter att ha rynt från regementet sändes han till Lenin-gradfronten och var med i det tyska återtaget genom Baltikum. Han tillhörde det SS-kompani där svensken Gösta Persson var chef.

Efter att ensam ha gått ner i ett ryskt skyttegravssystem med en maskinpistol och "tagit dom" fick han som 18-åring järnkors och beförades.

Som gruppchef fick Sven befäl över en bandigende terräng-lämplig och i besättningen hade han ytterligare två svenskar: Markus, "Midsommarkransens skräck", och Ingemar J.

I september 1944 borde SS-trion ha dödats eller blivit tangar.

I närheten av Dorpat, under det tunnlatade tyska återtaget, gick Svens pansarbil sönder. Medan han och de två andra svenskarna reparerade den, fortsatte det tyska återtaget. Pösligt befann sig trion bakom de ryska linjerna, utan möjlighet att ta sig

Sev av de cirka 125 svenskar som under åren 1941-44 tog värning i Waffen-SS. En är SS-sergeant (en "prick" på vänster kragspegel). Två är SS-fururer (ett band på kragspeglar). Dessa sex återvände samtliga till Sverige med livet i behåll. En av dem avled för ett par år sedan. I artikelserien här, de berättat om hur och varför de blev SS-soldater och vad de upplevde vid den tyska östfronten.

— Glöm mitt namn, bönade tingsdomaren när Expressen ringde upp...

Det var östern som de frivilliga svenska SS-soldaterna skickades till. Här ger sig två tyska soldater vid östfronten 1942. "Tiden i Waffen-SS är mitt livs tragedi... jag har gjort allt för förtäringa den", sa en chockad tingsdomare som Expressen spårat. När tingsdomaren rynde hemifrån till Waffen-SS var han ung student och organiserad nazist. Det var hans mamma som lyckades bönka SS-ledningen att skicka hem hennes omyndige son till Sverige igen. "Glöm mitt namn", bönade tingsdomaren.

tillbaka till sitt förband.

Men i den fräparade pansarbilen satte trion fart mot den estniska kusten och hade turen att träffa en grupp estniska flyktingar. De höll just på att gå ombord på en fiskebåt, som skulle till Sverige. Den svenska SS-trion fick följa med och landsteg sedan på Skånekusten.

Sven från Säftelev fick fängelsestraff för rymning ur militärtjänst. Vidare för att han i Oslo hade berättat för en svensk tyskspion vilka regementen som fanns i Skövde, hur stora de var och var ammunitionsförråden låg.

Sven gifte sig, flyttade till Göteborg och fick en son. Men

han upplevde sig själv som stämplad och förförd. Han fick "gälla" jobb och äktenskapet kraschade. 1958 emigrerade han till Australien. Han avled där förra året.

100-tals jobb

"Kikus" är i dag väktare efter tre år i Waffen-SS där han befordrades till sergeant. Jag har haft 100-tals jobb. Har varit lite orolig av mig. Och så har det väl inte alltid varit passande att vara fd SS-soldat.

"Kikus" är hans örnamn. Han vill inte att hans riktiga namn skall komma i tidningen "Inte

livs tragedi. Glösa bort mitt namn... jag har förtäringt alla minnigt bönas han.

I stort sett har de fd svenska frivilliga SS-männen klarat sig mycket bra efter heinkonsten till Sverige.

— Ja, det var väl lite hårt i början. Jag fick jobba i ett restaurangkök innan jag hittade ett bra jobb där jag kunde avancera. Och det har jag gjort nu. Jag kan inte nå längre före pensioneringen, säger Vilgot, inköpschef i ett importhandelsföretag.

— Tyska är mitt tjänstspråk, säger han leende, och poängterar att han fortfarande är nazist och har hållit sin linje. Det innebär att han är djupt konservativ och hyllar Sveriges nationella särdrag. Runeberg är hans favoritdiktare.

I en liten trärum på väggen i vardagsrummet hänger ett tyckt järnkors. På bokhyllan står Hitlertidens gamla tyska fana. Vilgot tänker flytta till Österrike när han pensioneras om några år.

— Att de har gått bra för de flesta av svenskarna i Waffen-SS är egentligen inte så konstigt. De hade svårt att få jobb när de kom hem. Och så fanns det ju bara två saker att göra som ingen kunde hindra — att studera eller bli sin egen, säger Vilgot.

Bland de fd svenska SS-männen fanns läkare, civilingenjörer, byggnadsare, målarmästare och en rad andra småföretagare. Två män har lyckats få direktörsposter i stora företag.

— När man kom hem var man disciplinerad och hade ståltyll, säger Oskar O:son O.

Under intervjuerna kryper det fram att de nästan samtliga har varit utsatta för utpressning. De har krävts på stora summor pengar, för att undgå avslöjanden om att de har varit Hitlers soldater i Waffen-SS.

Vilgot nämmer en person som för 10 000 kronor ville sälja säkerhetspolisens dossier över vad Vilgot gjort under krigsåren. Utpressaren, som på 50-talet figurerar i en stor bedrägerihärvä i Stockholm, hade genom anställning som elektrikers kommitté över nycklar till polisens arkiv.

— Han gav mig några smakprover på handlingarna och de var otvivelaktigt äkta, säger Vilgot och tillägger:

— Men sänt där gör jag litet på. Men jag vet att flera betalade honom.

— Hans-Kaspar hörde av sig 1947 eller 1948 och frågade mig om jag hade lust att bli instruktör i argentinska armén på ett treårskontrakt, men jag läst bil, säger Oskar O:son O.

■ ■ Har du några upplysningar om de svenskar som värvade sig i Waffen-SS 1941—1944? Expressen har kontakt med anhöriga till spörlöst försvunna SS-svenskar. Du kanske kan hjälpa dem att få reda på vad som händer. Skriv till: Leif Björkman, Expressen, 105 16 Stockholm. Din anonymitet garanteras självfallet.

KOMPANIET GÖSTA PERSSON

a sjöpolisens syn på stävade mot Åland. n i sista sekunden tyrkorna just var i

son ned tre år i eant. Nu var han äder. Här var fulltjnant och menige

"Gösta Persson".

ompaniet Gösta Persson" 1944. Officiellt hette "Aufklärungsabteilung" var ett tungt spanings- helt motoriserat med ende fordon och för- ed toppmoderna tyska lsvagnar.

anatikern

rbandet var mer eller ett självmordsförband. sattes kämpa som fan- lningar för att förhind- ryska framryckningen lin och Hitlers bunker. ett tillfälle fick svens- iso från Motala order in al- posterna när vi ka ti. aka. Men Rune, längst fram, kom inte Några dagar senare de vi ställningarna hittade vi Rune i sin Han var skjuten och n ha ryssarna huggit a hans armbandsur. ar säkra på att Alfonso e gått fram till Rune åt honom att dra sig är jag för några år se- de Alfonso utanför en arsta, fick han fastligt tt ge sig iväg, säger

i 1944 löstes den tyska

Himmler och svenska frivilliga i Waffen-SS

Riksdedaren för SS, Himmler — demokraternas skräck och natimara — i samtal med fyra svenska frivilliga i Waffen-SS, där- ibland tre rikssvenska Sveaborgsmän och en estlandssvensk (den tredje från höger). Heinrich Himmler, som har Hitlers sär- skilda uppdrag att värda rastanken, är sedan länge en varm vän och beundrare av svenskarna. Ej ens den köpta pressens hat- propaganda mot Tyskland och honom har kunnat ändra hans inställning. Fortfarande ser han i svenskarna det rasligt renaste folket i Europa med den stora uppgiften i framtiden att värda den nordiska rastanken, när svenska folket kört de judiska oc- kupanterna på dörren...

Den h den är tad ur nazist- ningen "Den ke Nat sociali från d novem 1943. drömd man o skapa hel sve SS-bati med n "SS-ba nen Ti Krono. Men d svensk männe för få samma med et tal estl svensk dades i let "SS paniet Persson

de sista stupade vid Hitlers bunker

op i Estland. Soldater på fältlasarett eller va- mission kunde inte ta

om. De hade bara en sak i huvu- det. Att de skulle till Sverige. På nätterna byggde de en båt. Och

rades in i Mariehamn, där svenskarna förhördes och där finnarna fick dem att erkänna att

träffade jag en gammal e kamrat, en aktiv kommunist tog hand om mig.